

شور اقتصاد و معاومتی و دہمین دورہ مجلس شورایی اسلامی

«تشریح ۴۴ مسالہ اساسی کشور در حوزه مسائل اقتصادی و اجتماعی»

قرارگاه عہد احمدی روغن

معاونت علمی
و پژوهشی
سیج دانشجویی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

فهرست مسائل

۴	مقدمه
۶	کشاورزی و خودکفایی در محصولات اساسی
۶	۱. نظارت بر روند اجرای طرح‌های خودکفایی در محصولات اساسی
۷	۲. اولویت‌دهی به بخش کشاورزی در سبد حمایتی دولت
۷	۳. سامان‌دهی نظام مدیریت آب بر مبنای تامین امنیت غذایی
۸	۴. حمایت از تولید داخلی از طریق مدیریت واحد بازرگانی و تولید کشاورزی
۱۰	۵. راه‌اندازی پرتال جامع شفافیت آمار و اطلاعات بخش کشاورزی
۱۰	۶. فعال‌سازی فرصت‌های اشتغال دانش‌بنیان بخش کشاورزی
۱۰	نظام بانکی
۱۰	۷. ضرورت افزایش وام ازدواج از محل سپرده‌های قرض‌الحسنه
۱۱	۸. شرکت داری بانک‌ها و مسئله معوقات بانکی
۱۲	۹. انحراف در عملکرد بانک‌ها و ضرورت نظارت مؤثرتر بانک مرکزی
۱۲	۱۰. ضرورت شفافیت در نظام بانکی برای مقابله با فسادهای بزرگ
۱۳	نفت، گاز و انرژی
۱۳	۱۱. نقشه جامع انرژی و سند ملی راهبردی انرژی
۱۳	۱۲. ضرورت نگاه ملی و کنار گذاشتن منافع کوتاه‌مدت منطقه‌ای
۱۴	۱۳. قراردادهای جدید نفتی ایران
۱۴	۱۴. دوری از خام‌فروشی و وضعیت نگران‌کننده صنعت پالایش کشور
۱۵	۱۵. صنعت کاربکاتوری پتروشیمی
۱۵	۱۶. استفاده از الگوهای «مقداری قیمتی» برای کنترل مصرف انرژی خانگی
۱۶	۱۷. کارت سوخت؛ یک زیرساخت مناسب اطلاعاتی در معرض نابودی
۱۶	تولید و صنعت
۱۶	۱۸. سیاست صنعتی
۱۷	۱۹. تأمین مالی بخش تولید
۱۷	۲۰. تضمین بازار کالای تولید داخل
۱۸	۲۱. نظام توزیع بیمار و ناکارآمد

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

۱۸	مالیات
۱۸	افزایش درآمدهای مالیاتی از طریق افزایش پایه مالیاتی
۱۹	کنترل فعالیتهای غیرمولد با ابزار مالیات
۱۹	مسکن
۱۹	تأمین مسکن متناسب با نیاز خانواده
۱۹	خطر تورم در بازار مسکن
۲۰	خانههای خالی و خانوادههای سرگردان
۲۰	بافت فرسوده
۲۱	دیپلماسی فعال و مقابله با تحریمها
۲۱	ضرورت توجه به دیپلماسی اقتصادی و مسئله برونگرایی اقتصاد مقاومتی
۲۱	لزوم گسترش استفاده از مدل «پیمانهای پولی دوجانبه»
۲۲	لزوم توجه ویژه و رصد دقیق اجرای برجام و برداشته شدن تحریمها
۲۲	نظام سلامت
۲۲	اولویت درمان بر سلامت
۲۳	پزشک زدگی نظام سلامت و حضور ذینفعان در سطوح مختلف تصمیمگیری
۲۳	عدم شفافیت اطلاعات در بخش درمان و عدم اجرای طرح پزشک خانواده
۲۳	عدم ایفای نقش درست بیمه‌های سلامت
۲۴	طرح تحول نظام سلامت
۲۴	معضل پیری جمعیت
۲۵	تعلیم و تربیت
۲۵	اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
۲۵	تقویت بودجه آموزش و پرورش برای ارتقاء کیفیت آموزش
۲۵	خطر خصوصی‌سازی آموزش و پرورش
۲۶	ساماندهی نیروی انسانی
۲۶	نظام آموزش عالی
۲۶	تمامیت خواهی نظام «هیئت علمی» سالار
۲۶	مدل تأمین مالی نظام آموزش عالی
۲۷	غفلت از آمایش آموزش عالی
۲۷	اصلاح نظام ارتقاء اعضای هیئت علمی بر اساس نیازهای واقعی کشور

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران در طول حیات نزدیک به ۴۰ ساله خود، علیرغم پیشرفت چشمگیر و چشم‌نواز در بسیاری از عرصه‌های سیاسی، فرهنگی و علمی هنوز نتوانسته است در حوزه «مسائل اقتصادی و اجتماعی» پیشرفت چشمگیری داشته باشد. در یک آسیب‌شناسی گذرا شاید اصلی‌ترین عامل در این عقب‌ماندگی، عدم باور مسئولین کشور به الگوی بومی توسعه کشور و اختلافات ایدئولوژیک در مسیر پیشرفت جامعه است. این گزاره به معنی آن است که نگاه‌های مسئولین کشور حتی به مؤلفه‌ها و اهداف پیشرفت کشور نیز متفاوت است، به‌عنوان مثال برای بسیاری از مسئولین کشور پیوستن به سازمان تجارت جهانی (WTO) یک هدف مهم به شمار می‌آید! و بسیاری از برنامه‌ریزی‌های خود را برای تحقق این هدف ساماندهی می‌کنند یا این‌که برخی از مسئولین کشور اساساً به مؤلفه مهم خودکفایی در محصولات اساسی اعتقادی ندارند و مبتنی بر نظریات رایج اقتصاد کشاورزی، بدون در نظر گرفتن واقعیات جهان امروز و سلطه نظام استکباری، با استناد به دودوتاچهارتای اقتصادی از اولویت کاشت پسته بر گندم سخن می‌گویند! این اختلافات فکری در مسیر پیشرفت کشور اولین عامل در عدم توسعه اقتصادی و اجتماعی جامعه است. به تعبیری دقیق‌تر این مسئله به‌مثابه تیم فوتبالی است که هنوز دقیقاً نمی‌داند به کدام دروازه باید گل بزند و مسئولین مختلف در ادوار متخلف گاهی دروازه حریف را انتخاب می‌کنند، و البته اغلب دروازه خودی را!

رهبر معظم انقلاب اسلامی با توجه به این مسئله، چند سالی است نگاه اصیل انقلاب اسلامی در حوزه مسائل اقتصادی-اجتماعی را ذیل عنوان اقتصاد مقاومتی تعریف کرده و در راستای گفتمان سازی آن بسیار کوشیده‌اند. حجم فعالیت رهبر معظم انقلاب اسلامی و جلسات و سخنرانی‌ها و تبیین سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تقریباً در موضوع دیگری سابقه نداشته است که این نشان از اهمیت فوق‌العاده موضوع برای ایشان دارد. اقتصاد مقاومتی مجموعه‌ای از مؤلفه‌ها و سیاست‌هایی است که مسیر پیشرفت کشور را به‌خوبی شفاف می‌کند، از این‌رو اعتقاد مسئولین کشور به اقتصاد مقاومتی، شاید اصلی‌ترین نیاز امروز انقلاب اسلامی باشد که مسیر پیشرفت کشور را ثابت نگاه دارد.

مجلس شورای اسلامی با توجه به جایگاه مهم قانون‌گذاری و نظارتی خود، اهمیتی دوچندان در مسیر پیشرفت کشور دارد و ضروری است افرادی برای نمایندگی ملت و ورود به خانه ملت انتخاب

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

شوند که اساساً به مسیر پیشرفت مبتنی بر نگاه انقلاب اسلامی - یا همان الگوی اقتصاد مقاومتی - باور داشته باشند و هم‌وغمشان رفع موانع پیشرفت کشور باشد.

متأسفانه امروز انتخابات مجلس شورای اسلامی با سه مشکل عمده مواجه است:

مشکل اول نگاه‌های سطحی و سیاست زده است که همه مسائل را در چارچوب دوقطبی‌های انتزاعی و غیرواقعی و سطحی سیاسی تحلیل می‌کند. نتیجه‌ای نگاه بی‌توجهی نسبت به مسائل اصلی کشور است که عموماً توسط رهبر معظم انقلاب طرح می‌شود و نیز یک نوع بده بستن سیاسی را رقم می‌زند که تنها حاصل آن ذبح شدن منافع و مصالح ملی است. نمایندگان مردم در مجلس شورا باید علاوه بر سلیق سیاسی، باید یک نگاه منسجم و یکپارچه و کارشناسی نسبت به حل مسائل کشور داشته باشد. باید بداند کدام مسئله را از چه طریق می‌خواهد حل کند. جالب آنجاست که تعداد قابل توجهی از نامزدها - به دلیل نداشتن این نگاه - حتی نمی‌دانند در مجلس در کدام یک از کمیسیون‌های تخصصی قصد خدمت به مردم را دارند! هدف صرفاً ورود به مجلس و طبیعتاً بهره‌مندی از مزایای متعدد آن است.

مشکل دوم نگاه قشری، قبیله‌گرایانه و منطقه‌ای است. این نگاه تا آنجا توسعه می‌یابد که نمایندگان فعلی مجلس شورای اسلامی دغدغه‌ای جز تصویب طرح‌های غیرواقعی، غیر کارشناسی و برخلاف مصلحت کشور (نظیر طرح تصویب چند ده منطقه اقتصادی ویژه در مناطقی که حتی ابتدایی‌ترین زیرساخت‌های لازم را ندارند و یا طرح خط لوله اتیلن غرب و ...) در حوزه انتخابیه خود برای کسب محبوبیت و حضور در دوره آتی را ندارند. به تعبیر دقیق‌تر، حضور در مجلس شورا تبدیل به «هدف» بسیاری از نمایندگان مجلس شده و طرح کارشناسی و ریشه‌ای مسائل اساسی کشور مورد غفلت قرار گرفته است.

مشکل سوم شعارزدگی و طرح سطحی و غیر مبنایی اصول انقلاب اسلامی، کلیدواژه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی و دیگر مفاهیم مهم در کشور است. حتی بعضاً برخی مسئولین کشور در افتتاح پروژه‌ها و یا در حاشیه تصویب طرح‌هایی که علناً تیشه به ریشه ظرفیت‌های درونی کشور و تولید کشور - و در نتیجه تیشه به ریشه اقتصاد مقاومتی - می‌زنند، از لزوم توجه به اقتصاد مقاومتی در ذیل گفتمان مقام معظم رهبری سخنرانی می‌کنند! این روبه‌به دلیل عمیق نشدن و درک نکردن مؤلفه‌های اساسی اقتصاد مقاومتی است. فراگیر نشدن و درک نشدن این مؤلفه‌ها در بدنه عمومی جامعه و در میان توده‌ها، زمینه تجاها را در مسئولین کشور فراهم کرده است.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

منشور پیش رو تلاشی است ولو اندک در راستای تغییر فضای حاکم بر انتخابات و رفع سه مشکل عنوان شده. پیش فرض این منشور آن است که صحنه انتخابات کشور، باید صحنه طرح مسائل اساسی و دردهای حقیقی و ریشه دار کشور باشد و از بحث‌های سطحی، بحث‌های قشری و شعاری باید فاصله گرفت. طرح مسائل اساسی کشور در ذیل گفتمان اقتصاد مقاومتی معنا می‌یابد. منشور پیش رو سعی کرده است با عبور از طرح بحث‌های کلی و شعاری، اقتصاد مقاومتی را در ۱۰ موضوع و در قالب ۴۴ مسئله عینی و مشخص توضیح دهد تا معیاری باشد برای سنجش دیدگاه‌های نامزدهای محترم انتخابات مجلس شورای اسلامی در سراسر کشور.

علاوه بر نامزدهای محترم، در بین خواص، نخبگان جامعه و جریان رسانه‌ای کشور نیز فضای توصیف شده، حاکم است و مطالباتی حول مسائل اساسی کشور اتفاق نمی‌افتد. هدف دیگر از تدوین منشور اقتصاد مقاومتی طرح مسائل اساسی کشور است تا علاوه بر تأثیرگذاری بر جهت‌گیری نامزدهای کشور، مرجعی باشد برای نخبگان و جریان رسانه‌ای مکتوب و مجازی کشور تا مطالبات خود را حول این مسائل ساماندهی کنند.

این مسائل اساسی در قالب ۱۰ موضوع کشاورزی و خودکفایی در محصولات اساسی، نظام بانکی، نفت، گاز و انرژی، تولید و صنعت، مالیات، مسکن، دیپلماسی اقتصادی و مقابله با تحریم‌ها، نظام سلامت، تعلیم و تربیت و حوزه علم و فناوری و نظام آموزش عالی گردآوری شده است. در برخی از عناوین تنها به طرح مسئله اکتفا شده است و در برخی دیگر، حتی راه‌حلهایی نیز بر مبنای نظرات کارشناسی موجود، ارائه گردیده است.

دهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی و گذراندن ۹ دوره، نشان می‌دهد دیگر زمان سعی و خطا و تکرار اشتباهات گذشته به پایان رسیده است و لازم است طرحی نو در انداخته شود و با معیاری دیگر، عیار نامزدهای انتخاباتی سنجیده شود تا بتوان امید داشت مجلس دهم شورای اسلامی بتواند مأموریت مهم خود را در تحقق پیشرفت جامعه و در تحقق مؤلفه‌های سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور - در شرایطی که نیمی از این بیست سال از ما گذشته است - با موفقیت پشت سر بگذارد، ان شاء الله.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

کشاورزی و خودکفایی در محصولات اساسی

۱. نظارت بر روند اجرای طرح‌های خودکفایی در محصولات اساسی

خودکفایی در تولید محصولات اساسی یکی از دغدغه‌های مهم حضرت امام (ره) و رهبر معظم انقلاب بوده، چرا که بدون تحقق خودکفایی در این عرصه، امنیت غذایی پایدار رخ نخواهد داد و در نتیجه کشور همواره وابسته خواهد ماند. در قانون اساسی، سیاست‌های کلی و قوانین موضوعه کشور، دولت موظف به تحقق خودکفایی شده است. در این مسیر توجه به برخی عوامل حائز اهمیت است. یکی از مهم‌ترین عوامل، اعلان به موقع و مناسب «قیمت خرید تضمینی» برخی محصولات اساسی، همچون گندم، است. قیمت خرید تضمینی ابزار اصلی دولت برای بهبود تولید محصولات اساسی محسوب می‌شود. بر این اساس دولت با قیمت‌گذاری مناسب، کشاورزان را نسبت به کشت محصول موردنظر ترغیب کرده و زمینه افزایش تولید آن را فراهم می‌سازد. طبق قانون، دولت موظف است «پیش از آغاز سال زراعی» قیمت خرید تضمینی را اعلام کند. گلوگاه دیگری که نیاز به مراقبت دارد، ترجیح واردات محصولات اساسی نظیر گندم نسبت به تولید داخلی است که عموماً به بهانه‌هایی از جمله ارزان بودن تولیدات خارجی اتفاق می‌افتد. برخی از مسئولین کشور به دلیل عدم درک اهمیت آرمان خودکفایی و در نتیجه استقلال اقتصادی کشور، عملاً زمینه وابستگی سیاسی را نیز فراهم می‌آورند. مسیر تحقق خودکفایی یک مسیر میان‌مدت است که استقامت و پایداری در مسیر را می‌طلبد و باید جزء اصلی‌ترین برنامه‌های نمایندگان به‌ویژه نمایندگان کمیسیون کشاورزی باشد.

۲. اولویت‌دهی به بخش کشاورزی در سبد حمایتی دولت

کمبود منابع مالی در قالب حمایت‌های دولتی یکی از چالش‌های مهم بخش کشاورزی محسوب می‌شود که همواره به این بخش صدمات بسیاری وارد کرده است. مجلس شورای اسلامی می‌تواند با اولویت‌دهی به بخش کشاورزی در تخصیص اعتبارات سالانه و با نظارت و پیگیری تحقق یارانه‌ی این بخش توسط دولت، زمینه رونق اقتصادی بخش کشاورزی را فراهم آورد. سابقه نشان می‌دهد تخصیص اعتبارات دولتی به بخش کشاورزی و تولید غذا نسبت به بخش‌های دیگر اقتصادی، همچون خودروسازی، از اهمیت کمتری برخوردار است. در حال حاضر این بی‌توجهی به یک شرایط

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

بحرانی رسیده است؛ به عنوان مثال عدم تخصیص یارانه صنایع تولید شیر خام و صنایع قندوشکر و همچنین یارانه صادرات برخی محصولات کشاورزی، موجب از بین رفتن بخش عظیمی از این صنایع شده است. این در حالی است که بخش کشاورزی در اغلب کشورهای توسعه یافته، تنها بخش زیر چتر حمایت دولت‌هاست و به طرق مختلف تحت حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم قرار می‌گیرد.

۳. سامان‌دهی نظام مدیریت آب بر مبنای تامین امنیت غذایی

هرچند مسئله کم‌آبی به عنوان مهم‌ترین چالش این روزهای کشور بیان می‌شود، اما با مطالعه آمار هدر رفت منابع آبی در کشور، می‌توان با اطمینان اذعان کرد که مشکل کشور «بحران آب» نیست، بلکه «بحران مدیریت آب» است. عرصه مدیریت منابع آبی مشکلات متعددی دارد؛ از شفاف نبودن آمار و ارقام مصارف آب تا هدرروی بخش عظیمی از این منابع به شکل تبخیر، اتلاف شبکه‌های انتقال و توزیع، فرسایش خاک‌های حاصلخیز و انباشت رسوبات پشت سدها، خسارات مالی و جانی حاصل از سیلاب‌های فصلی و ... همگی از نتایج ناکارآمدی مدیریت منابع آب در کشور است. در این میان اتهام مصرف بیش از ۹۰ درصد منابع آب در بخش کشاورزی، زمینه تضعیف آرمان خودکفایی را فراهم آورده که مصادیق سوء مدیریت منابع آب نیز مکمل این جریان شده‌اند. نمایندگان مجلس دهم باید علاوه بر پیگیری اجرای دقیق قانون افزایش بهره‌وری، مراقب جریان‌های انحرافی که به اسم «بحران آب» بخش کشاورزی را تضعیف کرده و راه کارهای انحرافی همچون «طرح نکاشت» را برای مقابله با بحران آب مطرح می‌کنند، باشند. یکی دیگر از مسائل بخش مدیریت آب در کشور، ناهماهنگی بخش‌های عرضه و تقاضای آب است که مخاطرات جدی را برای محیط‌زیست به وجود آورده که ریشه در تشتت ساختار مدیریت دولتی دارد. علی‌رغم اینکه گفته می‌شود بخش کشاورزی سهم بالایی در مصارف آب دارد و در عین حال مدیریت آبخیز و آبخوان‌ها ذیل وزارت جهاد کشاورزی است، اما همچنان مدیریت چاه‌ها و شبکه‌های انتقال و توزیع آب کشاورزی بر عهده وزارت نیرو است. بخش کردن مسئولیت و اختیارات مدیریت آب در ایران بین چند وزار تخانه، فرصت را برای فرار از مسئولیت مهیا کرده است. یک موضوع مهم دیگر، اولویت دادن به فعالیت‌های آبخیزداری و آبخوان‌داری است که نسبت به اقدامات سازهای از جمله سدسازی‌ها باید در دستور کار تصمیم‌گیران قرار گیرد. علاوه بر آسیب نرساندن به محیط‌زیست مزیت اصلی این کار، نگاه داشتن منابع آبی در زیرزمین است که باعث می‌شود از تبخیر و هدر رفت

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

آن جلوگیری شود. سدسازی گسترده در کشور، ریشه در عوامل سیاسی و منفعت‌های شخصی و گروهی داشته و توجیه کارشناسی چندانی ندارد.

۴. حمایت از تولید داخلی از طریق مدیریت واحد بازرگانی و تولید کشاورزی

آنچه در سال‌های گذشته در زمینه تأمین نیاز داخلی در کشور به‌ویژه در مقاطعی نظیر شب عید، رخ می‌داد اولویت داشتن واردات محصولات کشاورزی نسبت به بهبود و توسعه تولید داخلی آن بود که نتیجه‌ای جز تضعیف بیش از پیش این بخش و دور شدن از آرمان خودکفایی نداشت. دلیل اصلی این مسئله، عدم اختیار وزارت جهاد کشاورزی در بازرگانی محصولات کشاورزی بود. تصویب قانون «تمرکز وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی» در مجلس نهم، به‌خوبی زمینه حمایت از تولید داخلی محصولات کشاورزی را فراهم آورد که حصول برخی نتایج نظیر تأمین نیاز شب عید از تولیدات داخلی، سامان‌دهی واردات برنج و رفع انحصار واردات در برخی محصولات از جمله موارد مهمی است که پس از تجمیع مدیریت بازرگانی و تولید در وزارت جهاد کشاورزی، رخ داد. اما اکنون این خطر وجود دارد که جریان‌های ذی‌نفع از وضعیت سابق، با طرح دلایلی غیرواقعی و جریان سازی پیرامون آن، مجدداً این قانون را از سر راه بردارند. صیانت از قانون فوق‌الذکر (قانون تمرکز) و نظارت بر روند اجرای این قانون و همچنین رفع موانع پیشروی آن از وظایفی است که بر دوش نمایندگان مجلس شورای اسلامی قرار دارد.

۵. راه‌اندازی پرتال جامع شفافیت آمار و اطلاعات بخش کشاورزی

فقدان شفافیت آمار و اطلاعات در بخش کشاورزی زمینه ناامنی غذایی، نابسامانی بازار و ناتوانی دولت در حمایت‌های مؤثر و برنامه‌ریزی‌شده را فراهم آورده است. وجود اقتصادهای پنهان، دلال محور بودن نظام توزیع، رانت در واردات نهاده‌های کشاورزی و افزایش چند برابری قیمت نهایی، بخشی از نتایج نبود شفافیت در زنجیره تأمین محصولات کشاورزی است. پیگیری سامانه بخش کشاورزی توسط نمایندگان مجلس می‌تواند فرایندهای اجرایی را تسریع بخشیده و امکان برنامه‌ریزی صحیح را فراهم آورد.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

۶. فعال سازی فرصت های اشتغال دانش بنیان بخش کشاورزی

علی رغم نیازهای شدید علمی بخش کشاورزی جهت ارتقای سطح فناوری ها و بهره وری، اغلب فارغ التحصیلان کشاورزی فرصت اشتغال تخصصی را ندارند. یکی از مهم ترین دلایل آن انحصار دولتی در بخش تحقیقات کشاورزی و فراهم نساختن بستر حضور شرکت های دانش بنیان و بخش خصوصی در این عرصه است. به عبارت دیگر اغلب هزینه کردهای دولت در بخش تحقیقات کشاورزی به جای اینکه مانعی را از پیش پای کشاورزان برداشته و بازارهای دانش بنیان را شکل دهد، سدی پیشروی توسعه فناوری بخش شده است. بنابراین برون سپاری فعالیت های تصدی گرایانه و توجیه پذیر از لحاظ اقتصادی، می بایست در دستور کار متولیان بخش کشاورزی قرار گیرد.

نظام بانکی

۷. ضرورت افزایش وام ازدواج از محل سپرده های قرض الحسنه

با توجه به اهمیت نظام خانواده در اسلام و مقوله ازدواج لازم است تسهیلات این امر برای جوانان آماده شود. در اصل ۴۳ قانون اساسی بر تأمین نیازهای اساسی از جمله امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه تأکید شده است. یکی از راه کارهای حل این مسئله، افزایش وام ازدواج از منابع قرض الحسنه جاری و پس انداز بانک ها است. آمار بانک مرکزی نشان می دهد در سال ۹۳ از مجموع حدود ۷۰ هزار میلیارد تومان منابع قرض الحسنه جاری و ۴۰ هزار میلیارد تومان منابع پس انداز (مجموعاً ۱۱۰ هزار میلیارد تومان)، تنها حدود ۶ هزار میلیارد تومان آن به وام ازدواج تعلق گرفته است! مشکل اصلی عدم تمایل بانک ها به تخصیص منابع قرض الحسنه و پس انداز به وام ازدواج است، متأسفانه بانک ها حاضر نیستند منابع قرض الحسنه را که با نرخ صفر درصد تجهیز می کنند به وام ازدواج تخصیص دهند و همین منابع را صرف وام های دیگر با بهره های بالا می کنند تا سود بیشتری ببرند! در این میان بانک مرکزی نیز نقش نظارتی خود را به خوبی ایفا نمی کند و در نتیجه این مسیر ادامه پیدا می کند. نمایندگان مردم باید با پیگیری این مهم از بانک مرکزی و نظام بانکی مسیر ازدواج جوانان را تسهیل کنند.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

۸. شرکت داری بانک‌ها و مسئله معوقات بانکی

نظام بانکی شریان اصلی هدایت نقدینگی در کشور است و اگر به‌درستی کار نکند، نظام اقتصادی دچار اختلال می‌شود. متأسفانه در حال حاضر نظام بانکی علی‌رغم آنکه بخش اعظم نقدینگی کشور را خلق می‌کند (بیش از ۸۰ درصد)، کمترین تمکین را از سیاست‌های کلی اقتصادی کشور دارد. یکی از علل این مشکل، بنگاه‌داری بانک‌ها است. بانک‌ها به‌جای هدایت نقدینگی به بخش‌های مولد اقتصاد، آن‌ها را در قالب تسهیلات کلان در اختیار شرکت‌های زیرمجموعه خود قرار داده و علاوه بر نابودی بخش تولید در کشور، سبب بروز اختلالات بزرگ در نظام اقتصادی کشور را پدید می‌آورند. بخش مهمی از این تسهیلات هم به معوقات تبدیل‌شده و از آنجا که بانک تمایلی به پیگیری و زنده کردن معوقات ندارد، زمینه را کد شدن بخش مهمی از نقدینگی کشور مهیا می‌شود. آمار دقیقی از معوقات بانکی وجود ندارد اما بر اساس اظهارات معاون اول رئیس‌جمهور این میزان در حال حاضر بیش از ۱۰۰ هزار میلیارد تومان است.

نمایندگان مردم باید دو مسئله مهم را در این زمینه به‌طور جدی در مجلس دهم پیگیری نمایند. یکی الزام بانک‌ها به واگذاری شرکت‌های ذیل خود است که تصریح قانونی داشته و دیگری زنده شدن معوقات بانکی است که نیاز به برخوردهای قضایی و حتی امنیتی دارد.

۹. انحراف در عملکرد بانک‌ها و ضرورت نظارت مؤثرتر بانک مرکزی

از ۹۰۰ هزار میلیارد تومان نقدینگی، بیش از ۷۵۰ هزار میلیارد تومان به‌واسطه شبکه بانکی کشور ایجاد شده است. اما در کمال تعجب نظام بانکی از سیاست‌های کلان اقتصادی کشور تبعیت نمی‌کند. برای نمونه در سال ۹۰ بر اساس مصوبه شورای پول و اعتبار، باید ۲۰ درصد منابع بانک‌ها به بخش کشاورزی اختصاص پیدا می‌کرد، اما این عدد در بانک‌های دولتی ۱۵ درصد و در بانک‌های خصوصی تنها ۷ درصد بود. همچنین در بخش صنعت و معدن بر اساس مصوبه باید ۳۶ درصد تخصیص منابع صورت می‌گرفت اما نظام بانکی تنها ۲۴ درصد از منابع خود را به این بخش اختصاص داده بود. دلیل این انحراف نیز مشخص است، بانک‌ها به دنبال سود حداکثری بوده و لذا منابع مالی را به‌سوی بازارهای سوداگرانه و زمین و مسکن هدایت می‌کنند و در نتیجه شاهد حضور پررنگ آن‌ها در بازارهای غیر تولیدی هستیم. در حالی که بخش اصلی منابع پولی در اختیار بانک‌ها به‌واسطه قدرت بانک‌ها در خلق پول ایجاد شده اما بانک‌ها با این منابع همچون سرمایه خود رفتار می‌کنند.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

بدون شک اصلاح نظام بانکی و جلوگیری از انحراف در هدایت نقدینگی نقش بسزایی در اصلاح وضعیت اقتصادی کشور دارد و نمایندگان مجلس باید با تدوین قوانین و پیگیری‌های خود بانک مرکزی را وادار به مهار نظام افسارگسیخته بانکی کشور کنند.

۱۰. ضرورت شفافیت در نظام بانکی برای مقابله با فسادهای بزرگ

یکی از مشکلات نظام بانکی کشور وقوع فسادهای بزرگ و چند هزار میلیاردی است که علاوه بر صدمات اقتصادی، بر امنیت و اعتماد جامعه نیز آسیب وارد می‌کند. ریشه وقوع این ابر فسادها، نبود شفافیت لازم در نظام بانکی است. علی‌رغم وجود زیرساخت‌های اطلاعاتی که ایجاد شفافیت اطلاعات را بسیار ساده می‌کند، اما طرح‌های شفافیت‌زا با کندی بسیار در نظام بانکی پیش می‌رود. در نظام بانکی مطلوب باید حساب‌های افراد حقیقی و حقوقی برای حاکمیت شفاف بوده تا بر اساس آن میزان درآمد، چرخش مالی، مالیات و ... قابل تشخیص باشد. در سال‌های گذشته هر بار که تلاشی برای حرکت به سمت شفافیت انجام شده است، با مقاومت نظام بانکی روبه‌رو شده و به نتیجه نرسیده است. آخرین تلاش سال گذشته و در راستای اجرا کردن فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها به‌منظور تشخیص اغنیا از نیازمندان بود که متأسفانه با مقاومت شدید بانک‌ها، ابتر ماند. نمایندگان مجلس دهم باید توجه داشته باشند اگر شعار مبارزه با فساد اقتصادی را مطرح می‌کنند، باید به دنبال ایجاد شفافیت اطلاعات در نظام بانکی کشور بوده و قوانین و اقدامات لازم را انجام دهند.

نفت، گاز و انرژی

۱۱. نقشه جامع انرژی و سند ملی راهبردی انرژی

کشور ایران با داشتن بیشترین ذخایر گاز و نفت جهان و همچنین مصرف بالای انرژی، نیازمند یک طرح جامع برای مدیریت انرژی است. در حال حاضر و پس از گذشت نزدیک به ۲۵ سال از جنگ تحمیلی هنوز یک طرح جامع که در آن سؤالات اساسی بخش انرژی کشور پاسخ داده شده باشد، تهیه و تصویب نشده است. نبود این طرح سبب اعمال سیاست‌های سلیقه‌ای شده و با تغییر دولت‌ها سیاست‌ها نیز تغییر می‌کند، در نتیجه اقدامات بلندمدت به حاشیه رفته و اقدامات کوتاه‌مدت در کانون توجه قرار می‌گیرد. بر اساس قانون برنامه پنجم توسعه قرار بود تا ظرف مدت

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

یک سال، دولت «سند ملی راهبردی انرژی کشور» را تدوین کند تا بر اساس آن «طرح جامع انرژی» تدوین شود، اما با اتمام برنامه پنجم توسعه هنوز سرانجام سند در هاله‌ای از ابهام است. نمایندگان مجلس دهم با پیگیری به نتیجه رسیدن این سند، خدمت بزرگی به تحقق اهداف انقلاب اسلامی در حوزه انرژی خواهند کرد.

۱۲. ضرورت نگاه ملی و کنار گذاشتن منافع کوتاه‌مدت منطقه‌ای

در تاریخچه سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کشور مواردی مشاهده می‌شود که نتیجه‌ی غلبه‌ی نگاه منطقه‌ای به نگاه ملی است. در نتیجه این اتفاق صدماتی به کشور وارد شده است که جبران‌ناپذیر است. پروژه خط اتیلن غرب از مهم‌ترین این موارد است. این پروژه که قرار بود منجر به ساخت ۵ مجتمع پتروشیمی بالادستی شود، در اثر فشار نمایندگان شهرهای مختلف تبدیل به پروژه‌ای با ۱۳ مجتمع پتروشیمی شد که از جنوب غرب تا شمال غرب کشور امتداد یافت. به دلیل آنکه این تصمیم بر اساس ملاحظات سیاسی و بدون کار کارشناسی اخذ شده بود، هم‌اکنون بخش مهمی از این پروژه علی‌رغم هزینه‌کرد بیش از ۱۰ میلیارد دلار، معطل مانده و به نتیجه نرسیده است. همین نگاه در مسئله گازرسانی نیز مشاهده می‌شود، خیلی از مناطق کشور را می‌توان بدون گازرسانی و تحمیل هزینه‌های بالای آن توسط انرژی‌های دیگر تأمین کرد. نمایندگان مجلس دهم باید نگاه منطقه‌ای را کنار گذاشته و به فکر منافع ملی باشند.

۱۳. قراردادهای جدید نفتی ایران

دولت یازدهم در ماه‌های اخیر از قراردادهای جدید نفتی ایران رونمایی کرد. این قراردادها باهدف جذب سرمایه خارجی، انتقال فناوری و توانمندسازی شرکت‌های داخلی طراحی شده است. انتقادات فراوانی به این قراردادها وارد است. مهم‌ترین انتقاد، عدم اولویت‌گذاری پروژه‌ها است. با توجه به سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و بررسی ساده عقلانی، اولویت اول در بستن قراردادهای نفتی و گازی، تمرکز روی میدان‌ها مشترک است، که به سبب هرروز تأخیر کشور همسایه منابع آن را استفاده می‌کند و یک سرمایه مهم ملی از دست می‌رود. متأسفانه اولویت‌های اعلام‌شده از سوی وزارت نفت نشان می‌دهد هیچ توجهی به این مسئله نشده است. نتیجه عدم اولویت‌گذاری به حاشیه رفتن میدان‌ها مشترک و پرداختن شرکت‌های خارجی به مناطقی است که با ریسک کمتر و

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

آسان تر امکان بهره‌برداری داشته باشد. نمایندگان مجلس دهم باید تلاش کنند تا میدان‌ها مستقل را از اولویت بستن قراردادهای جدید خارج کنند.

همچنین بخش ایرانی باید در سرمایه‌گذاری سهام باشد، با توجه به اینکه بخش قابل توجهی از خدمات و کالاها از داخل کشور قابل تأمین است، باید حتماً بخشی از تأمین مالی پروژه‌های نفتی به صورت ریالی انجام شود و تا حد امکان سهام ریالی افزایش یابد. در بخش غیر ریالی هم می‌توان از بانک‌های آسیایی وام گرفت و هیچ نیازی به شرکت خارجی وجود ندارد. حتی می‌توان سهام سرمایه‌گذار خارجی را به صفر رساند.

مسئله دیگر در این قراردادها غیر ثابت بودن بسیاری از متغیرهای آن است که مورد به مورد در مذاکرات مربوطه تعیین می‌شود. با توجه به محرمانه بودن مذاکرات و متن قرارداد و با توجه به سابقه بد وزارت نفت در موضوع کرسنت و با توجه به شفاف نبودن پروسه پیش رو، فسادپذیری سیستم افزایش یافته و ممکن است لطمه بزرگی به اقتصاد و استقلال کشور وارد شود.

۱۴. دوری از خام‌فروشی و وضعیت نگران‌کننده صنعت پالایش کشور

دوری از خام‌فروشی در نفت و تولید فرآورده‌های نفتی در بندهای ۱۳ و ۱۵ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تأکید شده است. راه رسیدن به این هدف نیز توسعه صنعت پالایش کشور است. متأسفانه علی‌رغم اهمیت این کار، در حدود بیست سال است که هیچ پالایشگاهی در کشور ساخته نشده است. این وضعیت ریشه در افکاری دارد که تولید فرآورده‌های نفتی را به صرفه ندانسته و واردات آن را توصیه می‌کند. این نوع نگاه در سطوح بالای صنعت نفت غلبه داشته و در نتیجه طرح‌های پالایشی کشور در سال‌های گذشته کمترین توجه به آن‌ها شده است. برای نمونه پالایشگاه ستاره خلیج فارس در سال‌های اخیر ماهیانه تنها ۲ درصد پیشرفت داشته و اکنون به مرز ۸۶ درصد رسیده است. در صورتی که این پالایشگاه قرار بود امسال افتتاح شود اما سرانجامش نامشخص است. پروژه دیگر پالایشگاه آنهیتا است که وضعیتی مشابه دارد. نمایندگان مجلس دهم وظیفه سنگینی در مبارزه با خام‌فروشی دارند. پیگیری دو پروژه فوق‌گام اول این حرکت است.

نکته مهم دیگر در مبارزه با خام‌فروشی قانون مصوب مجلس است که هر سال نیز تکرار می‌شود. بر اساس این قانون، سالیانه ۱۴٫۵ درصد از کل فروش نفت، به حساب شرکت ملی نفت واریز می‌شود. به همین دلیل شرکت ملی نفت تمایلی به کاهش فروش نفت خام ندارد و در نتیجه توسعه ظرفیت‌های

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

پالایشگاهی و تبدیل نفت خام به صنایع پایین دستی و با ارزش افزوده بسیار بالاتر، ابتر مانده است.

۱۵. صنعت کاریکاتوری پتروشیمی

توسعه صنعت پتروشیمی خوراک گاز یکی از راه‌های دوری از خام فروشی در بخش گاز است. اما در کشور ما به دلیل وجود رانت بزرگی به نام گاز ارزان قیمت، توسعه صنعت پتروشیمی تنها در بالادست متمرکز شده و در نتیجه مجتمع‌های بزرگ و فراوان بالادستی ایجاد شده که بیش از ۹۰ درصد تولیداتشان را صادر می‌کنند و حتی در بازارهای خارجی نیز تنها رقیبشان خودشان هستند! گازی که قیمت صادراتی آن بیش از ۳۰ سنت است به قیمت ارزان به پتروشیمی‌ها داده می‌شود و همین رانت بزرگ سبب تنبلی این صنعت شده و نوع دیگری از خام فروشی را رقم زده است. در حالی که توسعه صنعت پتروشیمی در پایین دست علاوه بر تولید ارزش افزوده فراوان در کشور، اشتغال فراوانی نیز ایجاد می‌کند. نمایندگان مجلس دهم همت جدی برای توسعه متوازن صنعت پتروشیمی یعنی توسعه بخش پایین دست آن باید بگذارند.

۱۶. استفاده از الگوهای «مقداری قیمتی» برای کنترل مصرف انرژی خانگی

شدت مصرف انرژی در کشور ما بیش از استاندارد در دنیا است. این وضعیت خطرناک ریشه در ارزان بودن انرژی، عدم استفاده از راه‌کارهای بهینه کردن مصرف انرژی، عدم توسعه فناوری و ... دارد. از آنجایی که گران کردن انرژی نیز راهکار مطلوبی نیست و فشار زیادی به بخش‌های ضعیف‌تر جامعه وارد می‌کند و از طرف دیگر بخش مهمی از اتلاف انرژی در طبقات مرفه جامعه است، استفاده از الگوی مقداری - قیمتی (IBT) راه‌کار مناسبی برای کنترل مصرف خواهد بود. در این مدل در پلکان‌های اول هزینه انرژی همراه با یارانه محاسبه شده، اما در پلکان‌های بعدی به صورت تصاعدی قیمت افزایش می‌یابد. تا جایی که در پلکان‌های بالای مصرف علاوه بر دریافت قیمت آزاد انرژی، مالیات یا جریمه مصرف زیاد نیز اخذ می‌شود. با این مدل مصرف‌کنندگان انرژی حداکثر تلاش خود برای اصلاح الگوی مصرف انجام خواهند داد. نمایندگان باید توجه داشته باشند «آزادسازی قیمت انرژی» راه‌کاری شکست خورده در کنترل میزان مصرف است و باید از مدل‌های ترکیبی نظیر الگوی «مقداری - قیمتی» بهره برد.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

۱۷. کارت سوخت؛ یک زیرساخت مناسب اطلاعاتی در معرض نابودی

کارت سوخت یکی از دستاوردهای مهم جمهوری اسلامی در زمینه شفاف سازی بخش مصرف سوخت بود. کاهش قاچاق سوخت، مشاهده میزان مصرف به صورت برخط (online) و ... از آثار استفاده از کارت سوخت بود. متأسفانه در دولت یازدهم با بحث تک‌نرخی کردن قیمت سوخت و عدم جذابیت در استفاده از کارت سوخت، شاهد افزایش میزان استفاده از کارت‌های جایگاه داران و کنار گذاشتن تدریجی کارت‌های سوخت هستیم. این روند قطعاً به نابودی زیرساخت راهبردی کارت سوخت در کشور منجر خواهد شد. نمایندگان مجلس دهم باید با جدیت این مسئله را پیگیری کنند تا از رخ دادن عقب‌گرد ۱۰ ساله جلوگیری شود. یکی از راه‌های ساده برای حفظ کارت سوخت، دریافت جریمه عدم شفافیت یا گران شدن قیمت بنزین برای استفاده‌کنندگان از کارت‌های جایگاه داران است.

تولید و صنعت

۱۸. سیاست صنعتی

صنعت کشور نیازمند ساماندهی و برنامه‌ریزی منسجم و یکپارچه و بلندمدت است که محقق شدن آن از طریق داشتن یک «سیاست صنعتی» ممکن می‌شود. سیاست صنعتی مناسب، اولویت‌های توسعه صنعتی را معین می‌کند و در شرایط محدودیت منابع، با حمایت از چند صنعت راهبردی و پیشران موجب بهبود اقتصاد و تولید کشور می‌شود. توسعه صنعتی بدون داشتن یک سیاست صنعتی منسجم، حرکت در تاریکی و غیر هدفمند است. وضع سیاست صنعتی به معنای دخالت مستقیم دولت در اقتصاد نیست بلکه دخالت هوشمندانه دولت بدون تصدی‌گری و صرفاً قاعده گذاری و تعیین سازوکارهاست. یکی از ضرورت‌های سیاست صنعتی، آمایش سرزمینی است به این صورت که نحوه چینش صنایع متناسب با مناطق مختلف جغرافیایی و منابع طبیعی اطراف آن سامان یابد. تدوین سیاست صنعتی مسئله‌ای فرا وزارتخانه‌ای است و وظیفه مجلس، مطالبه آن از دولت خواهد بود. همچنین نمایندگان مجلس باید منافع ملی را بر منافع منطقه‌ای خود ترجیح دهند و به دنبال کشاندن صنایع به مناطق حوزه انتخابیه خود نباشند که در این صورت سیاست صنعتی نوشتن نیز سودی نخواهد داشت.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

۱۹. تأمین مالی بخش تولید

در حال حاضر یکی از مهم‌ترین مشکلات تولید کشور کمبود نقدینگی است که در سه حوزه «تأمین سرمایه اولیه»، «تأمین سرمایه در گردش» و «تضمین بانکی» وجود دارد. در شرایط فعلی کشور، تأمین سرمایه در گردش اهمیت بیش‌تری یافته و واحدهای تولیدی در صورت کمبود سرمایه در گردش، پایین‌تر از ظرفیت اسمی خود، کار می‌کنند. متأسفانه بانک‌ها تسهیلات گران در اختیار تولیدکنندگان قرار داده که برای آن‌ها صرفه اقتصادی نداشته و در نتیجه از اخذ وام منصرف می‌شوند و تنها در شرایط اضطرار آن‌ها را تهیه کرده و وارد دور باطلی از پرداخت بهره به بانک‌ها می‌شود. در مورد تضمین بانکی نیز بانک‌ها وثایق سنگین از تولیدکنندگان طلب می‌کنند که توان تأمین آن‌ها در تولیدکنندگان وجود ندارد. اگر منابع مالی برای بخش تولید فراهم نشود، عملاً توسعه تولید در داخل کشور محقق نخواهد شد.

۲۰. تضمین بازار کالای تولید داخل

یکی از ضرورت‌های تولید، وجود بازار مناسب است. یکی از بزرگ‌ترین بازارهای کشور، بازار نیازمندی‌های خود دولت است، بدین صورت که دولت در بخش‌های مختلف زیرساخت‌هایی نیاز دارد که در صورت برنامه‌ریزی، با تولید داخل امکان تأمین آن‌ها وجود دارد. متأسفانه این مهم به‌خصوص در پروژه‌های کلان در کشور مغفول بوده و دولت عمده نیازهای خود را از طریق واردات تأمین می‌کند. مسائل فسادزای مالی، علاقه مدیران دولتی به سفرهای خارجی، تنبلی و نداشتن روحیه جهادی و انجام کارهای پرزحمت از جمله عوامل علاقه دولت به خرید از خارج است. دولت می‌تواند به شرط آن‌که با برنامه‌ریزی نیازهای خود را زودتر اعلام کند تا تولیدکنندگان امکان برنامه‌ریزی برای تولید محصولات موردنظر را داشته باشند. تجربه نمایشگاه تجهیزات آزمایشگاهی داخلی که چند سال قبل به همت معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری برگزار شد، مثالی موفق از توسعه تولید داخلی است.

یکی دیگر از جنبه‌های تأمین بازار تولید توسط دولت، اعطای تسهیلات ویژه و تضمین مناسب برای خرید کالای داخلی است. دولت با استفاده از ابزارهایی می‌تواند این تسهیلات را برای تشویق خرید داخلی کالاهای داخلی انجام دهد.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

۲۱. نظام توزیع بیمار و ناکارآمد

نظام توزیع کالا در کشور به دلیل وجود واسطه‌ها و دلالت‌های فراوان موجب افزایش هزینه مصرف‌کننده شده و همچنین توزیع نامتوازن در آمدی سبب می‌شود بخش زیادی از سود حاصله در اختیار دلالتان قرار گرفته و هم تولیدکننده و هم مصرف‌کننده ضرر کنند و تنها دلالتان سود بالایی را می‌برند. متأسفانه قوانین موردنیاز برای اصلاح این وضعیت وجود ندارد و به دلیل نبود شفافیت اطلاعات در بخش توزیع، سودهای هنگفت بدون پرداخت مالیات، نصیب دلالتان شود. کوتاه کردن زنجیره توزیع از طریق ایجاد توزیع‌کنندگان بزرگ و نیز شفاف شدن حساب مالی افراد و ره‌گیری کالا توسط سامانه‌های شفافیت‌ساز می‌تواند این وضعیت را بهبود جدی دهد.

مالیات

۲۲. افزایش درآمدهای مالیاتی از طریق افزایش پایه مالیاتی

دور شدن از اقتصاد نفتی و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی از آرمان‌های مهم انقلاب اسلامی در بخش اقتصاد است. یکی از راه‌های رسیدن به این آرمان افزایش درآمد دولت از محل مالیات است. افزایش درآمد مالیات به معنای افزایش میزان مالیات نیست، بلکه مشکل اصلی در نظام مالیاتی ایران عدم گسترده بودن پایه مالیاتی است به این معنا که به بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی اساساً مالیاتی تعلق نمی‌گیرد، به‌عنوان مثال مالیات بر عایدی سرمایه از جمله عواملی است که حتماً باید در قانون جدید مورد توجه قرار گیرد. با توجه به نبود زیرساخت‌های اطلاعاتی و شفافیت اطلاعات، دولت نمی‌تواند از فعالیت‌های اقتصادی که سودهای فراوان دارند، مالیات مناسب بگیرد. فقدان این مسئله، فرارهای مالیاتی بزرگ را باعث می‌شود. در نتیجه افزایش درآمد مالیاتی دولت از دو روش افزایش پایه مالیاتی و مانع‌شدن از فرارهای مالیاتی از طریق استقرار سیستم‌های شفافیت‌زا است و نیازی به افزایش فشار بر توده‌های مردم نیست.

۲۳. کنترل فعالیت‌های غیرمولد با ابزار مالیات

مالیات علاوه بر آنکه ابزاری در آمدی برای دولت است، یک ابزار مؤثر کنترلی نیز هست. در بسیاری از کشورها با استفاده از این ابزار بخش‌های مختلف اقتصاد را کنترل کرده و نقدینگی را هدایت

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

می‌کنند. اقتصاد ایران به شدت نیازمند کنترل فعالیت‌های غیرتولیدی یا غیرمولد است و این کار تنها با استفاده از ابزار مالیات امکان‌پذیر است. با این کار جذابیت فعالیت‌های غیرتولیدی کاهش یافته و در نتیجه سرمایه کمتری به این سمت خواهد آمد. متأسفانه طرح‌هایی همچون مالیات بر عایدی سرمایه (CGT) در مجلس نهم به نتیجه نرسید و با لابی مراکز قدرت و ثروت از تصویب آن جلوگیری شد. نمایندگان مجلس دهم باید توجه داشته باشند که مهم‌ترین کار برای حمایت از تولید، «کنترل بازارهای غیرتولیدی» است. در نتیجه لازم است مالیات‌های کنترلی همچون مالیات بر عایدی سرمایه برای بازارهای غیرتولیدی (زمین و مسکن، ارز و سکه) وضع شود تا جذابیت این بازارها برای سرمایه‌گذاران کاهش یابد.

مسکن

۲۴. تأمین مسکن متناسب با نیاز خانواده

یکی از وظایف مهمی که قانون اساسی به عهده دولت قرار داده است، تأمین مسکن متناسب با نیاز خانواده است. طرح مسکن مهر با وجود نواقصی که در اجرا داشت، گامی در راستای اجرای وظیفه دولت در حوزه مسکن بود. متأسفانه دولت یازدهم بدون ارائه مدل جایگزین اجرای همان طرح را نیز تقریباً متوقف کرد. نمایندگان مجلس دهم باید در زمینه تصویب قانون‌های موردنیاز و نیز با نظارت و پیگیری خود، اجرای این وظیفه ذاتی دولت را از آن خواستار شوند. عدم تأمین مسکن متناسب با نیاز خانواده زمینه‌ساز آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی فراوانی خواهد شد. همچنین معضل مسکن یکی از معضلات مهم پیشروی زوج‌های جوان برای آغاز زندگی مشترک است که اثر مستقیمی بر مسئله مهم جمعیت دارد.

۲۵. خطر تورم در بازار مسکن

در سال‌های اخیر بازار مسکن دچار رکود شده است. از همین رو دولت برای خروج بازار مسکن از رکود اقدام به افزایش وام خرید مسکن به ۶۰ میلیون تومان کرده است. از طرف دیگر در سال‌های اخیر و پس از روی کار آمدن دولت یازدهم بر اساس آمار بانک مرکزی ۵۸ درصد نقدینگی کشور افزایش یافته و به بالای ۹۰۰ هزار میلیارد تومان رسیده است. همچنین بر اساس گزارش مرکز

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

پژوهش‌های مجلس بسته دوم خروج از رکود دولت چیزی در حدود ۲۵۰ هزار میلیارد تومان به نقدینگی کشور اضافه خواهد کرد. به نظر می‌رسد این عوامل در آینده‌ای نزدیک منجر به هجوم نقدینگی سرگردان به بازار زمین و مسکن شود و تورمی بیشتر از انتظار را در این بخش ایجاد کند. نمایندگان مجلس دهم باید به فکر تدوین قوانین کنترل‌کننده در این زمینه باشند.

۲۶. خانه‌های خالی و خانواده‌های سرگردان

نگاه سرمایه‌ای به مسکن، سبب به وجود آمدن پدیده‌ای به نام خانه‌های خالی شده است. بر اساس آخرین آمار نزدیک به ۴۰۰ هزار واحد مسکونی در شهر تهران خالی بوده و صاحبان آن‌ها به امید کسب سود بیشتر از عرضه آن‌ها به بازار خودداری می‌کنند. این مالیات هزینه نگهداشت واحدهای مسکونی خالی را برای صاحبان آن افزایش داده تا نگهداری واحدهای مسکونی دیگر صرفه اقتصادی نداشته و در نتیجه منجر به عرضه آن‌ها به بازار مسکن خواهد شد. بر اساس تصمیمات گذشته قرار بود مالیات بر خانه‌های خالی از دی‌ماه امسال اجرایی شود اما اجرای آن به فروردین ۹۵ موکول شده است. دو مسئله شناسایی «واحدهای خالی» و «آیین‌نامه اجرایی» پیش روی اجرای این قانون است که نمایندگان مردم باید به این دو نکته توجه کافی داشته باشند.

۲۷. بافت فرسوده

بر اساس آخرین آمار منتشرشده بیش از ۷۶ هزار هکتار بافت فرسوده در کشور وجود دارد که این رقم در تهران به ۱۴ هزار هکتار می‌رسد. احیای بافت‌های فرسوده در کشور با چند مسئله روبروست: اولین مسئله مدیریت واحد است. در حال حاضر وزارت راه و شهرسازی و شهرداری‌ها متولی این موضوع هستند که سبب پاس‌کاری میان آن‌ها شده است. مسئله دوم مشخص نبودن مکانیزم احیای بافت‌های فرسوده است و مدل‌های داوطلبانه قدیمی نیز کارآمدی لازم را ندارد. علاوه بر این‌ها منابع مالی در نظر گرفته‌شده برای احیای بافت‌های فرسوده انگیزه‌های کافی برای فعالان این بخش را ایجاد نمی‌کند. در نتیجه مسئله بافت‌های فرسوده هرروز بزرگ‌تر از روز قبل می‌شود. نمایندگان مجلس دهم می‌توانند با بررسی کارشناسی راه‌کارهای مناسبی برای حل این مسئله اقتصادی-اجتماعی تدوین کنند.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

دیپلماسی فعال و مقابله با تحریم‌ها

۲۸. ضرورت توجه به دیپلماسی اقتصادی و مسئله برونگرایی اقتصاد مقاومتی

برونگرایی اقتصادی مقاومتی با داشتن یک دیپلماسی اقتصادی فعال، امکان پذیر خواهد بود. در حال حاضر یک سیاست‌گذاری واحد برای دیپلماسی اقتصادی در کشور وجود ندارد. نهادهای مختلف دولتی و غیردولتی به شکل جزیره‌ای و سلیقه‌ای، به تعاملات بین‌المللی اقتصادی اقدام می‌کنند اما مدیریت کلانی برای نیازسنجی و اولویت‌سنجی داخلی و خارجی انجام نمی‌گیرد. یکی از مهم‌ترین نهادهایی که می‌تواند در دیپلماسی اقتصادی نقش جدی داشته باشد، وزارت امور خارجه است که متأسفانه در این زمینه ضعیف عمل کرده است. در حالی که در بسیاری از کشورهای پیشرو در زمینه دیپلماسی اقتصادی، وزارت خارجه حداقل یک معاونت اقتصادی داشته و در ساختار خود مسئله اقتصادی را اولویت داده‌اند، اما وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران از داشتن معاونت اقتصادی محروم است. اقدامات موردی سفرا در این زمینه نیز به دلیل علاقه‌های شخصی انجام گرفته و نه به دلیل تکالیف سازمانی. از طرف دیگر شاهد اولویت‌بندی اشتباه در وزارت امور خارجه هستیم، در شرایطی که ایران می‌تواند از فرصت‌های اقتصادی موجود در منطقه و کشورهای همسایه استفاده‌های فراوانی ببرد، متأسفانه اولویت اصلی وزارت خارجه تعامل با کشورهای ۱+۵ شده است. مجلس شورای اسلامی می‌تواند در اصلاح اولویت‌های وزارت خارجه و گرایش آن به سمت کشورهای همسایه نقش مهمی ایفا کند.

۲۹. لزوم گسترش استفاده از مدل «پیمان‌های پولی دوجانبه»

جمهوری اسلامی ایران به‌طور سنتی در مبادلات خارجی خود به ارزهای خارجی خصوصاً دلار و یورو وابسته بوده و آسیب‌های فراوانی در برابر تحریم‌های بانکی به وجود آمده و در نتیجه کشور در تعاملات اقتصادی و تجاری خود با مشکل انتقال ارز مواجه شده است. راه‌کار مهم در برون‌رفت از این وضعیت استفاده از «پیمان‌های پولی دوجانبه» است. این راه‌کار در بسیاری از کشورهای جهان مورد استفاده قرار گرفته به طوری که چین در ۷ سال گذشته نزدیک به ۳۰ پیمان پولی با کشورهای طرف تجاری خود امضا کرده است. مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی اعلام کرد این راه‌کار می‌تواند مشکلات بیش از ۵۰ درصد تجارت خارجی ایران را برطرف کند. اما سرعت عمل بانک

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

مرکزی در استفاده از این راه کار بسیار کند بوده و تنها با کشور ترکیه این پیمان منعقد شده است. بدون شک مطالبه نمایندگان مجلس شورای اسلامی از بانک مرکزی برای افزایش سرعت عمل خود در استفاده از این راه کار بسیار مؤثر خواهد بود.

۳۰. لزوم توجه ویژه و رصد دقیق اجرای برجام و برداشته شدن تحریم‌ها

توافق هسته‌ای ایران و ۱+۵ یکی از مهم‌ترین مسائل سیاست خارجی کشور بوده که اثرات فراوانی در عرصه‌های اقتصادی، امنیتی، علم و فناوری و حتی فرهنگی داشته و دارد. نمایندگان مجلس دهم در مدت فعالیت خود به صورت مستمر با این مسئله مواجه هستند و باید مواضع مناسبی نسبت به آن اتخاذ کنند. با توجه به بدرفتاری طرف آمریکایی و اعمال تحریم‌های جدید پس از اجرایی شدن برجام (محدودیت روادید، تحریم ۱۸ فرد و شرکت به بهانه آزمایش موشک عماد، تلاش برای قرار دادن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در لیست سازمان‌های تروریستی و ...) ضروری است نمایندگان روند اجرای برجام را به طور ویژه رصد کنند. نمایندگان به خوبی می‌دانند که محدودیت‌های فراوانی با اجرای برجام در مسیر پیشرفت علمی و فناوری کشور ایجاد شده است (مسئله پیچیده کانال خرید) و نیاز است تا فعالیت‌ها و تدابیر فراوانی برای برطرف کردن این محدودیت‌ها صورت پذیرد. در نهایت باید گفت نمایندگان باید پاسدار شروط نه‌گانه رهبر معظم انقلاب در اجرای برجام باشند.

نظام سلامت

۳۱. اولویت درمان بر سلامت

مسئله اصلی در نظام سلامت کشور، اولویت درمان بر بهداشت است. به عبارت دیگر برنامه‌بودجه وزارت بهداشت متمرکز بر درمان است به همین دلیل متأسفانه در چند دهه اخیر در کشور شاهد رشد تصاعدی شاخص بیماری‌های غیر واگیردار در جامعه بوده‌ایم. بنابراین نمایندگان مجلس دهم باید ارتقای سلامت مردم را در اولویت قرار دهند. این مؤلفه اساسی‌ترین تغییر در جهت عمومی نظام سلامت است.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

۳۲. پزشک زدگی نظام سلامت و حضور ذینفعان در سطوح مختلف تصمیم‌گیری

یکی از مسائل مهم نظام سلامت، وجود ذی‌نفعان درمان‌محوری در بخش حاکمیتی، سیاست‌گذاری و نظارت است به عبارت ساده‌تر در نظام سلامت پزشکان سیاست‌گذاری می‌کنند، پزشکان اجرا می‌کنند و خود پزشکان در سازمان نظام پزشکی بر حسن اجرا نظارت می‌کنند! نتیجه‌ای سیستم آن است که به دلیل ذینفع بودن پزشکان در وضع موجود (درمان‌محور)، از حرکت به سمت وضعیت مطلوب (سلامت‌محوری) خودداری می‌کنند. به دلیل پزشک‌سالاری موجود در سیستم سلامت کشور، شاهد ناکارآمدی در امور مدیریتی نظام سلامت همچون تعرفه‌گذاری و نظارت بر جامعه پزشکی هستیم که خروجی آن افزایش پرداختی مستقیم مردم بابت دریافت خدمات سلامت به‌ویژه در مراکز درمانی خصوصی و بروز پدیده‌هایی همچون زیرمیزی و دریافت آن توسط بعضی از پزشکان هستیم. لذا یکی از فعالیت‌های مهم نمایندگان مجلس دهم تغییر این ساختار خواهد بود. به عنوان مثال در قانون برنامه پنجم توسعه بر عدم حضور ذینفعان و سهام‌داران بخش خصوصی در مناصب حاکمیتی و سیاست‌گذاری نظام سلامت تاکید شده اما این قانون رعایت نمی‌شود.

۳۳. عدم شفافیت اطلاعات در بخش درمان و عدم اجرای طرح پزشک خانواده

یکی دیگر از مسائل، عدم اجرایی شدن پرونده الکترونیک سلامت است. بر اساس قانون برنامه پنجم این مهم باید تحقق می‌یافت اما متأسفانه در سال‌های اخیر این پروژه به حاشیه رفته و پیشرفتی نداشته است. با اجرای این پروژه هر فرد دارای یک پرونده الکترونیک سلامت شده که تمامی اطلاعات پزشکی وی در آن درج خواهد شد. نبود پرونده الکترونیک سلامت سبب می‌شود که نظارت بر عملکرد پزشک دشوار شود و هزینه‌های سلامت افزایش یابد. بعلاوه دسترسی به سوابق بیماری که نقش مهمی در تشخیص بیماری دارد، ممکن نخواهد بود و در نتیجه کیفیت ارائه خدمات سلامت کاهش می‌یابد. طرح پزشک خانواده نیز در صورت اجرای مناسب نقش بسزایی در پیشگیری از ابتلای بیماران و همچنین کاهش مراجعات غیرضروری به متخصصان خواهد داشت. نمایندگان مجلس دهم باید تلاش خود برای تحقق این پروژه شفافیت‌ساز در نظام سلامت را به‌کارگیرند.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

۳۴. عدم ایفای نقش درست بیمه‌های سلامت

از دیگر موانع حرکت به سمت سلامت‌محوری، عدم نقش آفرینی درست بیمه‌های سلامت است. در نظام‌های سلامت موفق، بیمه‌ها به‌عنوان خریدار خدمت، به دلیل آنکه نفعشان در بیمار نشدن مردم است، نقش متعادل‌کننده در هزینه‌های مصروف نظام سلامت را ایفا می‌کنند. متأسفانه در کشور ما بیمه‌ها این نقش را ایفا نکرده و نبود شفافیت در عملکردشان نیز مشکلات را دوچندان کرده است که باید این وضعیت اصلاح شود. خطر دیگری که نظام سلامت را تهدید می‌کند، ایده انتقال بیمه‌ها به وزارت بهداشت است که این ایده نتایج خطرناکی در پی خواهد داشت و مسئله حضور ذینفعان در تصمیم‌گیری و نظارت را جدی‌تر خواهد کرد به‌نحوی که ارائه‌دهنده خدمت و خریدار آن در یک بخش متمرکز شده که این مهم خلاف سیاست‌های کلی سلامت (اصل تفکیک خریدار از ارائه‌دهنده خدمت) است و زمینه بروز فسادهای سیستمی و ساختاری را به وجود خواهد آورد.

۳۵. طرح تحول نظام سلامت

طرح تحول نظام سلامت به زبان ساده فرایند تزریق پول فراوان بدون اصلاحات ساختاری و مدیریت صحیح منابع است. باوجود سیستم درمان محور و متکی بر منابع، هرچقدر نیز بودجه عمومی سلامت افزایش یابد بازهم کفاف هزینه‌های زیاد حوزه سلامت را نمی‌دهد. نمایندگان مجلس دهم باید با توجه به مسائل ریشه‌ای نظام سلامت، از ایجاد چاه ویل جدید برای اداره کشور جلوگیری کنند؛ خصوصاً با توجه به کاهش درآمدهای نفتی دولت که ضرورت بهینه مصرف کردن منابع مالی را دوچندان می‌کند.

۳۶. معضل پیری جمعیت

طبق آمار سازمان‌های جهانی از جمله سازمان ملل، ایران در مسیر پیری جمعیت گام برمی‌دارد. عارضه‌ای که نمی‌توان در آینده به درمانش پرداخت و غفلت از آن راه جبرانی ندارد. از دست دادن زمان به معنای از دست دادن نیروی انسانی قادر به تولید نسل به حساب می‌آید. مسئله‌ی کاهش نرخ رشد جمعیت دارای ابعاد گسترده‌ی فرهنگی و اقتصادی است. تجدیدنظر درباره سیاست‌های جمعیتی کشور و وضع قوانین متناسب جهت بالا بردن نرخ رشد جمعیت و نظارت صحیح بر حسن اجرای آن تا حصول نرخ موردنظر از جمله مهم‌ترین مسائل در مجلس دهم خواهد بود.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

تعلیم و تربیت

۳۷. اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بستر اساسی برای تحول نظام فرسوده و قدیمی آموزش و پرورش است. به رغم گذشت بیش از ۴ سال از تصویب این سند، همچنان نقشه راه اجرای آن تصویب نشده است. بدون شک یکی از وظایف اصلی نمایندگان مجلس دهم، مطالبه تدوین نقشه راه و پیگیری تحقق آن در نظام تعلیم و تربیت می باشد.

۳۸. تقویت بودجه آموزش و پرورش برای ارتقاء کیفیت آموزش

در حال حاضر بیش از ۹۰ درصد بودجه وزارت آموزش و پرورش برای حقوق و دستمزد کارمندان و معلمان عزیز صرف می شود و عملاً بخش ناچیزی از اعتبارات این وزارتخانه برای امور پرورشی و کیفیت بخشی فعالیت ها هزینه می شود. تقویت بودجه آموزش و پرورش از طریق افزایش اعتبارات در قوانین بودجه سالیانه، پیش بینی درآمدهای مالیاتی قابل وصول، توجه ویژه به فعالیت های پرورشی و تربیتی در قانون بودجه، استفاده از ظرفیت های مالی مردمی با تأکید بر وقف و ... از جمله مطالبات اساسی در رفع موانع نظام آموزش و پرورش است.

۳۹. خطر خصوصی سازی آموزش و پرورش

مهم ترین خطری که در حال حاضر نظام آموزش و پرورش کشور را تهدید می کند، جریان هایی است که به دنبال خصوصی سازی حداکثری در آموزش و پرورش هستند. ارائه لایحه تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی که در مجلس مطرح شده نقاط ابهام و تاریک فراوانی دارد به نحوی که بسیاری از اساتید این حوزه نسبت به آثار آن اعلام خطر کرده اند. نمایندگان مجلس دهم باید توجه داشته باشند که آموزش و پرورش یکی از حوزه های راهبردی کشور بوده و نباید حاکمیت از آن کنار گذاشته شود. مقوله آموزش و پرورش اساساً خارج از اصل ۴۴ قانون اساسی (اصل خصوصی سازی) و در بند یک اصل ۴۳ قانون اساسی دیده شده است.

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

۴۰. ساماندهی نیروی انسانی

عدم توازن نیرو به لحاظ جغرافیایی، جنسیتی و مقطع تحصیلی از جمله چالش‌هایی است که در این سال‌ها گریبان آموزش و پرورش را گرفته است که باید برای ساماندهی آن اندیشه شود. همچنین وکلای ملت باید تلاش کنند تا ضمن زمینه‌سازی برای ورود افراد نخبه به عرصه معلمی، شایستگی‌های معلمان کنونی را نیز در قالب تصویب «طرح رتبه‌بندی معلمان» ارتقا بخشند. جلوگیری از استخدام‌های بی‌ضابطه و بی‌کیفیت، توجه مادی و معنوی هر چه بیشتر به دانشگاه فرهنگیان و تأکید بر اجرای صحیح سیاست بومی‌گزینی در جذب معلم از دیگر عوامل مؤثر در ساماندهی نیروی انسانی آموزش و پرورش است.

نظام آموزش عالی

۴۱. تمامیت‌خواهی نظام «هیئت‌علمی» سالار

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با رویکردی غیرحرفه‌ای و تمامیت‌خواه در عرصه علم و فناوری، علاوه بر آموزش عالی در تلاش فراوان برای به دست آوردن بخش فناوری در کشور نیز می‌باشد. در صورتی که در بیشتر کشورهای پیشرو جهان مسئله آموزش عالی از مسئله فناوری جدا بوده و نگاه اقتصادی بر توسعه فناوری حاکم است نه نگاه آموزشی. رویکرد نظام آموزش عالی حفظ و گسترش حوزه اختیارات خود در دستان اعضای هیئت‌علمی است.

۴۲. مدل تأمین مالی نظام آموزش عالی

عامل اصلی در تعیین جهت‌گیری نظام آموزش عالی، مدل تأمین مالی آن است. به عبارت ساده دانشگاهی که از محل درآمدهای نفتی و یا پول شهریه تأمین می‌شود، دلیل چندانی برای حل مسائل جامعه خود ندارد. در حالی که در بسیاری از کشورهای پیشرو در جهان، تأمین مالی دانشگاه در گرو گرفتن و انجام دادن پروژه‌های واقعی برای صنعت و جامعه بوده. درصد قابل توجهی از منابع مالی این دانشگاه‌ها از محل انجام پژوهش‌های کاربردی و حل مسائل جاری کشور تأمین می‌شود به همین دانشگاه همواره مشغول رصد وضعیت جامعه و تشخیص پروژه‌های کاربردی و مفید است. تغییر نظام تأمین مالی نظام آموزش عالی توسط نمایندگان محترم مجلس دهم می‌تواند بزرگ‌ترین

منشور اقتصاد مقاومتی و دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

گام در تحقق واقعی آرزوی ارتباط صنعت و دانشگاه باشد.

۴۳. غفلت از آمایش آموزش عالی

ریشه بی‌برنامگی در نظام آموزش عالی، عدم وجود آمایش سرزمینی از نیازهای واقعی و ظرفیت‌های کشور می‌باشد. توسعه کاریکاتوری و غیر هدفمند نظام آموزش متأثر از فقدان نقشه آمایش آموزش عالی است. نمایندگان مجلس دهم باید با مطالبه از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری هر چه سریع‌تر زمینه تحقق سند آمایش آموزش عالی و نظام علم و فناوری کشور را فراهم آورد.

۴۴. اصلاح نظام ارتقاء اعضای هیئت علمی بر اساس نیازهای واقعی کشور

یکی از مسائل مهم نظام آموزش عالی توجه بیش از اندازه به تولید مقالات ISI است که دلیل آن را باید در سازوکار ارتقای اساتید جستجو کرد. در نظام ارتقای اعضای هیئت علمی تولید مقاله ISI نقش محوری داشته و ضریب سایر فعالیت‌ها از جمله پژوهش‌های کاربردی به میزان کافی نیست. در نتیجه استاد اشتیاق بیشتری برای تولید مقاله ISI نشان داده و دانشجویان تحصیلات تکمیلی تحت نظر خود را نیز به این سمت سوق می‌دهد. پرداختن به نظام موضوعات ISI نیز به معنای حل مسائل و مشکلات کشورهای دیگر به دست دانشجویان و اساتید دانشگاه‌های کشور ماست. تغییر نظام ارتقاء اعضای هیئت علمی در راستای توجه بیشتر به نظام مسائل بومی و اولویت‌های زمین‌مانده کشور، یک مسئله اساسی دیگر در اصلاح نظام آموزش عالی است.

